

man godt — Enhver har gjort den Erfaring — at, naar man faaer givet et Grundlag og føler Trang til derefter at gaae videre, saa er det betydelig lettere. Jeg kan derfor ikke see, hvorledes man ikke skulde erkjende, at man ved dette i Modsætning til det Bestaaende kommer den i denne Henseende udtalte Anskuelse imøde, naagtæt man ganske vist ikke gjør, hvad man i ingen Stat og heller ikke i Norge, hvor man netop er gaaet stærkt frem i den Retning, har villet gjøre. — Med Hensyn til Spørgsmaalet om hver Skole absolut for sig, bemærkede det ærede Medlem, som for lidt siden havde Ordet, at dette er Noget, som er i høieste Grad overensstemmende med, hvad der er Tilfældet i Preussen, men det er ikke den Grundtanke, som jeg antager, at de 11 Medlemmer have været ledede af, at man skulde meget nøagtig sondre ud for sig og ikke tillade en Samvirkning, men at de, der skulde gaae i forskjellig Retning, skulde være mere, om jeg saa maa sige, dresfere for sig. Dette anseer jeg for at være en Tanke, som i alt Fald kan være meget god i Preussen, men som jeg efter min Opfattelse ikke finder egner sig for os Danske. Jeg finder, at det er naturligt ikke at gjøre disse Adskilligheder saa stærke, og jeg er overbevist om, at med Hensyn til Underviisningens Frugt og Betydning, haade for Lærere og for Disciple, er det meget onfseltigt, at disse saavidt muligt kunne holdes sammen til fælles Underviisning, og at først Delingen træder frem, hvor det bliver aldeles nødvendigt. — Endelig er der kommet frem Spørgsmaalet om at henlægge Examen til Universitetet. Jeg vil ogsaa der sige, at det er mig ubegribeligt, at ærede Medlemmer have kunnet forelske sig i denne Tanke, og det forekommer mig virkelig, at selv om ikke Andre skulde tale mod deres Dnsse ved at ville lægge Examen tilbage til Professorerne ved Universitetet, maatte det ærede Medlem (Høgsbro) gjøre det. Jeg vil ikke bemærke Noget med Hensyn til, at han ikke synes at ville lægge nogen som helst Bægt paa, hvad jeg har udtalt i saa Henseende, da jeg sidst havde Ordet, men jeg troer, at dette dog i alt Fald kan have nogen Betydning og fremkalde nogen Betænkelse ved atter at vende op og ned paa, hvad man

har gjort for 20 Aar siden. Det ærede Medlem har ligesaa lidt eller maaskee endnu mindre villet lægge Bægt paa, hvad forskjellige Medlemmer af den omtalte Commission have gjort opmærksom paa. Men der er een Ting, som det forekommer mig maa falde let at see af Enhver; nemlig at det er meget mislikt, naar Eleverne skulle sendes til Kjøbenhavn for at blive prøvede der, og saa skulle sendes tilbage eller blive i Kjøbenhavn i længere Tid, uden at de egentlig have Noget at bestille der. Det er en Situation, som vil være meget uheldig. De, som have Erfaring fra 29 til 30 Aar tilbage, saaledes som jeg har, ville vide, at Meget gik til Grunde ved et saadant Ophold, uden at det senere blev oprettet. Jeg finder derfor, at dette er en Umstændighed, som har sin Betydning. Men det er mig overhovedet en Gaade, at det ærede Medlem kan være saa indtagen i denne Bestemmelse om en aldeles eensformig bestemt Afgjørelse ved en Examen for Alle, at han i den Grad kan have villet lade haant om den særlige Underviisning i vore Skoler. Friheden for de forskjellige Underviisnings- og Opdragelsesanstalter, som vi have her i Landet, til noget at kunne ordne sig paa den Maade, som de sætte Prits paa, er det ærede Medlem overordentlig let til at kaste hen som intetbetydende for at faae den normale Regel frem og blive fri for den Frygt, at Lærerne kunne være partiske paa en eller anden Maade eller ikke tilstrækkeligt prøvede, Noget, som man ellers ikke anseer for saa absolut nødvendigt. For mig ligger Hovedgarantien deri, at man søger at faae alvorlige og samvittighedsfulde Mænd, som staae under et almindeligt Tilsyn fra oven af, og navnlig ogsaa deri, at nutildags Intet gaaer for sig skjult, idet tværtimod Alt, saa at sige, føres aabent for hele Verden, saa at man vil gjøre Sit til at hævde et saa godt Navn som muligt for Skolen. Deri ligger Hovedgarantien, og skulde der desuagtet indsnige sig en eller anden Uregelmæssighed, vil jeg med det Medlem af den norske Commission, som jeg nævnte igaar, troste mig med, at Ulykken ikke er saa stor. For det Første vil det dog altid komme frem, og for det Andet kan man ialtfald nok finde sig